

# Kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính ở Việt Nam - quy định và hướng hoàn thiện

TS. TRẦN THỊ BÌNH

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Email: tranbinh0607@gmail.com

ThS. HOÀNG THỊ LAN ANH

Học viện Báo chí và Tuyên truyền

Email: namsonajc@gmail.com

Nhận ngày 11 tháng 09 năm 2023; chấp nhận đăng tháng 12 năm 2023.

**Tóm tắt:** Kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại hành chính là nội dung cần thiết để duy trì và đảm bảo hiệu lực, hiệu quả đối với trật tự hành chính và trật tự quản lý nhà nước. Bài viết đi sâu phân tích khái niệm, đặc điểm của kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính, các quy định về kiểm soát quyền lực, thực trạng hoạt động kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính, đề xuất một số giải pháp hoàn thiện pháp luật và nâng cao hiệu lực, hiệu quả hoạt động kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính.

**Từ khóa:** kiểm soát quyền lực, kiểm soát hành chính, kiểm soát khiếu nại, tố cáo hành chính.

**Abstract:** Control of power in resolving administrative complaints is essential to maintain and ensure effectiveness and efficiency in administrative order and state management. The article delves into analyzing the concept, characteristics of power control in addressing administrative complaints and accusations, regulations concerning power control, the current state of power control in handling administrative complaints and accusations. It also proposes some solutions to enhance the legal framework and improve the effectiveness of power control in addressing administrative complaints and accusations.

**Keywords:** power control, administrative control, complaint control, administrative accusations.

## 1. Kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính

- Khái niệm kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính

Khái niệm kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính có liên quan đến các quan niệm sau: Kiểm soát, kiểm soát quyền lực và kiểm soát hoạt động hành chính.

□Kiểm soát□ là khái niệm chỉ việc theo dõi, xem xét, đánh giá hoạt động của các cá nhân, tổ chức có hoạt động đúng theo mục tiêu, yêu cầu đặt ra không, từ đó phát hiện ra những sai lệch, vi phạm để áp dụng các biện pháp ngăn ngừa, xử lý, khắc phục giảm tải hậu quả hướng đến đạt được mục tiêu đặt ra.

□Kiểm soát quyền lực□ được hiểu là toàn bộ các hoạt động nhằm phát hiện, ngăn chặn, loại bỏ những hành vi sai trái trong hoạt động thực thi quyền lực,

đảm bảo cho quyền lực được thực thi đúng mục đích và hiệu quả, không thể bị lạm dụng, lợi dụng để trục lợi. Trong đó kiểm soát hoạt động hành chính chỉ là một mảng trong hoạt động kiểm soát quyền lực nhà nước, kiểm soát hoạt động của các chủ thể thực hiện hoạt động hành chính nhà nước.

□Kiểm soát hoạt động hành chính nhà nước□ được hiểu là việc chủ thể có quyền kiểm soát tác động đến các đối tượng bị kiểm soát nhằm đạt tới mục tiêu kiểm soát. Đây là hoạt động đặc biệt nhằm đảm bảo tính hợp pháp, hợp lý và hiệu quả trong quản lý hành chính nhà nước. Có thể cho rằng: □Kiểm soát đối với hành chính nhà nước là toàn bộ hoạt động của các chủ thể trong xã hội nhằm đảm bảo cho hoạt động hành chính nhà nước diễn ra đúng pháp luật, đúng định hướng và có hiệu lực<sup>(1)</sup>. Thực hiện kiểm soát đối với hoạt động hành chính vừa hướng đến mục tiêu

đảm bảo duy trì trật tự quản lý hành chính nhà nước vừa hướng đến bảo vệ, thúc đẩy và phát triển trật tự quản lý nhà nước, đồng thời đảm bảo các chức năng của Nhà nước.

Ý nghĩa, vai trò của kiểm soát hoạt động hành chính nhà nước là giúp đảm bảo pháp chế, bảo đảm kỷ cương và kỷ luật của nền hành pháp; bảo đảm kỷ luật trong quản lý hành chính nhà nước; ngăn chặn hiện tượng lạm quyền và lạm dụng khi thực thi quyền hành pháp; kiểm chế tính bất hợp pháp của các hoạt động hành chính; kiểm chế quyền lực hành chính. Bên cạnh đó, việc hoạt động kiểm soát hành chính được tài trợ bởi ngân sách nhà nước giúp ngăn ngừa hiện tượng tham nhũng trong quản lý hành chính nhà nước.

Một mảng của hoạt động quản lý nhà nước là giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính, do đó kiểm soát đối với việc giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính cũng là một bộ phận của hoạt động kiểm soát quản lý hành chính nhà nước. Theo đó hoạt động này được hiểu là toàn bộ việc theo dõi, xem xét, đánh giá của các cá nhân, tổ chức trong xã hội nhằm đảm bảo cho giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính diễn ra đúng pháp luật, đúng định hướng và có hiệu lực.

*- Đặc điểm của kiểm soát kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính*

Giống như các hoạt động kiểm soát quyền lực hành chính khác, kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính cũng phải đáp ứng các đặc điểm chung đó là: (1) Về chủ thể có thẩm quyền thực hiện hoạt động kiểm soát rất đa dạng, bao gồm các cơ quan nhà nước, tổ chức, cá nhân, như: nhóm cơ quan quyền lực nhà nước bao gồm Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp; các cơ quan bảo vệ pháp luật như: Tòa án, Viện kiểm sát; Mặt trận Tổ quốc; công dân Việt Nam, nhưng mỗi chủ thể thực hiện hoạt động kiểm soát phụ thuộc vào chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn của mình. (2) Về phạm vi kiểm soát, chủ yếu tập trung vào các nội dung: Hoạt động ban hành văn bản quy phạm pháp luật trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; hoạt động ban hành văn bản áp dụng quy phạm pháp luật trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; các hoạt động thanh tra, kiểm tra trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; (3) Về nội dung kiểm soát, là kiểm soát tính hợp pháp, hợp lý trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính. Về mục tiêu của kiểm soát, là thiết lập,

duy trì, bảo vệ và củng cố trật tự quản lý nhà nước. (4) Về phương thức thực hiện hoạt động kiểm soát, thường chia thành các biện pháp kiểm soát tư pháp và các biện pháp kiểm soát ngoài tư pháp.

Bên cạnh đó, kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính cũng có những đặc thù riêng, cụ thể:

*Thứ nhất*, việc kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính giúp bù đắp lại tính bất bình đẳng trong mối quan hệ giữa người dân và cơ quan hành chính<sup>(2)</sup>. Theo đó, việc kiểm soát quyền lực từ hoạt động này là phương thức đảm bảo sự tuân thủ pháp luật từ phía các cơ quan công quyền, giúp ngăn chặn việc lạm quyền, lạm quyền trong hoạt động hành chính. Hoạt động kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính là cụ thể hóa nội dung trong Hiến pháp, thể hiện mối quan hệ giữa các cơ quan nhà nước trong việc thực thi, đảm bảo quyền lực nhà nước.

*Thứ hai*, trong quá trình thực hiện kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính phải đảm bảo không làm gián đoạn, ảnh hưởng đến hoạt động thường xuyên của các cơ quan hành chính nhà nước. Do chức năng điều hành mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, triển khai pháp luật vào cuộc sống, cung cấp các dịch vụ công theo yêu cầu của người dân, kiểm tra và xử lý vi phạm,□ mà hoạt động quản lý hành chính được diễn ra thường xuyên, liên tục, tác động trực tiếp đến các chủ thể trong xã hội. Do đó, riêng khi tiến hành kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính cần đảm bảo sự tôn trọng - đặc tính thường xuyên của hoạt động quản lý nhà nước.

*Thứ ba*, hoạt động kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính luôn có những khó khăn trong quá trình thực hiện do đối tượng kiểm soát là hoạt động của các chủ thể quản lý nhà nước (cơ quan công quyền), các chủ thể này (cá nhân, cơ quan có quyền thực hiện các hoạt động quản lý nhà nước) chiếm số lượng lớn trong bộ máy nhà nước, có mối quan hệ ràng buộc chặt chẽ giữa trung ương với địa phương, giữa quản lý chung và chuyên ngành, cấp trên với cấp dưới, liên hệ với các cơ quan nhà nước khác, các tổ chức chính trị - xã hội, các tổ chức phi nhà nước,□ khiến cho việc kiểm soát càng thêm khó khăn phức tạp nhất là đối với kiểm soát quyền lực trong giải

quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

*Thứ tư*, mục tiêu của kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính là hướng đến bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người dân. Xuất phát từ nguồn gốc quyền lực nhà nước là từ nhân dân, tất cả quyền lực thuộc về nhân dân<sup>(3)</sup>, do đó kiểm soát hoạt động hành chính nói chung, kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại tố cáo hành chính nói riêng đều hướng đến đảm bảo cho các quyền, lợi ích hợp pháp của người dân theo nguyên tắc các quyền của người dân phải được đảm bảo và thực hiện một cách dễ dàng, còn những hạn chế, nghĩa vụ cần phải được xem xét cân trọng và được thực hiện đúng theo thủ tục pháp luật.

### **2. Quy định về kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính ở Việt Nam**

*- Quy định kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính từ bên trong bộ máy nhà nước*

Kiểm soát quyền lực trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính bên trong bộ máy nhà nước được hiểu là sự kiểm soát của các cơ quan nhà nước khác đối với cơ quan hành chính<sup>(4)</sup> trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính. Do đó, kiểm soát quyền lực nhà nước trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính bao gồm hoạt động giám sát của cơ quan quyền lực nhà nước; việc xem xét tính hợp pháp của các quyết định hành chính của cơ quan tòa án theo quy định pháp luật.

*\*Quy định đối với hoạt động giám sát của cơ quan quyền lực nhà nước trong kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.*

Hoạt động giám sát của các cơ quan quyền lực nhà nước là việc chủ thể giám sát theo dõi, xem xét, đánh giá hoạt động của cơ quan, tổ chức, cá nhân chịu sự giám sát trong việc tuân theo Hiến pháp và pháp luật về việc thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của mình, xử lý theo thẩm quyền hoặc yêu cầu, kiến nghị cơ quan có thẩm quyền xử lý<sup>(5)</sup>. Theo đó thẩm quyền và phạm vi giám sát của cơ quan quyền lực đối với hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính bao gồm:

(1) Quốc hội giám sát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính và văn bản của Chính phủ và Thủ tướng Chính phủ về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính như việc ban hành các Nghị định và các Nghị quyết của Chính phủ có liên quan

đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; văn bản của Thủ tướng Chính phủ bao gồm Quyết định và Chỉ thị có liên quan; giám sát hoạt động của các Bộ trưởng trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

(2) Ủy ban thường vụ Quốc hội giám sát hoạt động và văn bản của Chính phủ trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; giám sát văn bản của Thủ tướng Chính phủ.

(3) Hội đồng dân tộc và các ủy ban của Quốc hội giám sát Chính phủ hoạt động và hoạt động ban hành văn bản về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; giám sát Thủ tướng Chính phủ và các Bộ trưởng về hoạt động ban hành văn bản có liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

(4) Hội đồng nhân dân giám sát hoạt động và văn bản của Ủy ban nhân dân cùng cấp về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính ở địa phương.

(5) Thường trực Hội đồng nhân dân giám sát hoạt động và văn bản của Ủy ban nhân dân về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; giám sát hoạt động của các cơ quan quản lý nhà nước về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính (hoạt động này chỉ do Thường trực Hội đồng nhân dân cấp tỉnh thực hiện).

(6) Các Ban của Hội đồng nhân dân giám sát các hoạt động và văn bản của Ủy ban nhân dân trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; giám sát hoạt động của cơ quan hành chính ở địa phương trong hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính (hoạt động này chỉ do các ban của Hội đồng nhân dân cấp tỉnh thực hiện).

Về phạm vi giám sát đối với các hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính phụ thuộc vào thẩm quyền quản lý hành chính nhà nước của chủ thể bị giám sát; riêng giám sát văn bản hiện nay đối với việc giám sát các cơ quan hành chính nhà nước trên trung ương chỉ giám sát văn bản quy phạm pháp luật<sup>(6)</sup>, còn ở địa phương cụ thể là với Ủy ban nhân dân thì luật quy định giám sát Quyết định của Ủy ban nhân dân<sup>(7)</sup> do đó bao gồm cả văn bản áp dụng pháp luật.

Về phương thức giám sát, chủ yếu được thực hiện trong các phiên họp của cơ quan quyền lực, ngoài ra hoạt động giám sát có thể được thực hiện bởi các đoàn giám sát do cơ quan quyền lực nhà nước thành lập. Hoạt động giám sát của Quốc hội bao gồm: thảo luận,

đánh giá công tác báo cáo của Chính phủ, các Bộ có liên quan, Thanh tra Chính phủ; Chất vấn, nghe trả lời chất vấn và đánh giá việc trả lời chất vấn của Thủ tướng Chính phủ, các Bộ trưởng, Tổng Thanh tra Chính phủ; Thành lập ủy ban lâm thời để điều tra về một vấn đề đột xuất có liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính và xem báo cáo kết quả điều tra của Ủy ban; giám sát việc thi hành pháp luật về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính ở địa phương; tiếp xúc cử tri; giám sát việc giải quyết đơn thư, khiếu nại, tố cáo liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

Ngoài ra, việc kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính của các cơ quan quyền lực nhà nước còn được thực hiện thông qua hoạt động tiếp công dân và giải quyết khiếu nại, tố cáo từ nhân dân. Theo đó, các cơ quan của Quốc hội như Hội đồng dân tộc, các Ủy ban của Quốc hội phối hợp với Ban dân nguyện phối hợp với các cơ quan hữu quan để tiếp công dân<sup>(8)</sup>. Đại biểu Quốc và đoàn đại biểu Quốc hội đều có trách nhiệm tiếp công dân và chuyển đơn, theo dõi, đôn đốc giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính theo kiến nghị, phản ánh của người dân<sup>(9)</sup>.

*\* Kiểm soát tư pháp đối với hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính*

Tòa án nhân dân là cơ quan thực hiện hoạt động kiểm soát tư pháp đối với hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính. Theo đó, kiểm soát tư pháp đối với hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính được thực hiện chủ yếu bằng giám sát qua tài phán hành chính.

Hoạt động giám sát qua tài phán hành chính được thực hiện tại tòa án Hành chính thuộc hệ thống Tòa án nhân dân. Việc giám sát chủ yếu được thực hiện thông qua hoạt động xét xử của Tòa án, trong đó thẩm quyền xét xử bao gồm: Các quyết định hành chính, hành vi hành chính, quyết định kỷ luật buộc thôi việc công chức, quyết định giải quyết khiếu nại về quyết định xử lý cạnh tranh, hành vi lập danh sách cử tri bị khiếu kiện. Về phạm vi xem xét của tòa án là đánh giá cả tính hợp pháp và hợp lý của quyết định, xem xét cả tình trạng pháp lý (tuyên hủy bỏ hoặc buộc phải sửa các quyết định) của quyết định và trách nhiệm của chủ thể ban hành (bồi thường thiệt hại cho người dân). Thông qua hoạt động xét xử hành chính của tòa, giúp kiểm soát hoạt động quản lý hành chính nói

chung, hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính nói riêng, bảo vệ, duy trì trật tự trong giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính đồng thời đảm bảo quyền lợi ích của các chủ thể liên quan.

*- Quy định kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính từ các thiết chế bên ngoài bộ máy nhà nước*

*\* Hoạt động kiểm tra, giám sát của tổ chức đảng*

Kiểm tra, giám sát là chức năng lãnh đạo của Đảng; Tổ chức đảng phải tiến hành công tác kiểm tra, giám sát; Tổ chức đảng và đảng viên đều phải chịu kiểm tra, giám sát của Đảng; Kiểm tra, giám sát là những chức năng lãnh đạo của Đảng. Lãnh đạo mà không kiểm tra, giám sát thì coi như không có lãnh đạo<sup>(10)</sup>. Ban Chấp hành Trung ương khoá XIII cũng xác định về công tác kiểm tra, giám sát và kỷ luật của Đảng<sup>(11)</sup>, theo đó việc kiểm tra, giám sát của Đảng là kiểm tra, giám sát với tổ chức đảng và đảng viên. Hoạt động này giúp tổ chức đảng đánh giá được tính đúng đắn của các nghị quyết, các văn bản về đường lối, chủ trương của Đảng để có những điều chỉnh phù hợp, kịp thời. Ngoài ra, hoạt động này giúp đánh giá chính sách pháp luật nói chung quy định về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính nói riêng sâu rộng, hiệu quả.

Theo đó, cơ quan đảng thực hiện giám sát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính thông qua công tác lãnh đạo, chỉ đạo; qua báo cáo của bí thư cấp ủy cấp dưới trực tiếp, thủ trưởng cơ quan, tổ chức, đơn vị cùng cấp có liên quan về tình hình, kết quả tiếp dân, xử lý, giải quyết các phản ánh, kiến nghị, tố cáo của người dân; trực tiếp tiếp công dân. Trong đó người đứng đầu tổ chức đảng phải trực tiếp lãnh đạo, chỉ đạo và chịu trách nhiệm về tình hình khiếu nại, tố cáo và công tác tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo trong phạm vi địa bàn, lĩnh vực mình phụ trách<sup>(12)</sup>. Giám sát hoạt động tiếp, giải quyết khiếu nại hành chính thông qua việc tiếp nhận, xử lý phản ánh, kiến nghị, khiếu nại, tố cáo<sup>(13)</sup>. Cơ quan đảng giám sát, kiểm tra hoạt động tiếp, giải quyết khiếu nại hành chính thông qua thành lập các đoàn giám sát. Ủy ban Kiểm tra, Ban nội chính các cấp thực hiện kiểm tra, giám sát việc tiếp nhận, xử lý đơn thư, tiếp đảng viên và công dân.

*\* Hoạt động giám sát, phản biện xã hội*

Hoạt động giám sát, phản biện xã hội hiện được

quy định cho Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Phản biện xã hội của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam là việc Ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp trực tiếp hoặc đề nghị các tổ chức thành viên của Mặt trận Tổ quốc Việt Nam nhận xét, đánh giá, nêu chính kiến, kiến nghị đối với dự thảo văn bản pháp luật, quy hoạch, kế hoạch, chương trình, dự án, đề án của cơ quan nhà nước qua đó giúp hoàn thiện pháp luật nói chung và các quy định về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính nói riêng. Nội dung phản biện xã hội bao gồm: sự cần thiết, sự phù hợp với chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; tính đúng đắn, khoa học, khả thi; đánh giá tác động, hiệu quả về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại của dự thảo văn bản; bảo đảm hài hòa lợi ích của Nhà nước, Nhân dân, tổ chức<sup>(14)</sup>. Bên cạnh đó, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc các cấp theo thẩm quyền thực hiện nhận và xem xét các báo cáo về công tác giải quyết khiếu nại, tố cáo hàng năm và trong các phiên họp của Quốc hội, Hội đồng nhân dân, báo cáo của Chính phủ và Ủy ban nhân dân cùng cấp<sup>(15)</sup>. Ngoài ra, Mặt trận Tổ quốc còn thực hiện việc tiếp công dân, tham gia giải quyết khiếu nại, tố cáo theo quy định pháp luật<sup>(16)</sup>. Tổ chức đoàn giám sát liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính<sup>(17)</sup>.

Bên cạnh Mặt trận Tổ quốc, báo chí - truyền thông cũng có thể được xem là một chủ thể có đủ điều kiện và đủ khả năng để thực hiện phản biện xã hội nhờ quyền tự do tìm kiếm thông tin và phản ánh hiện thực đời sống xã hội. Trong đó, việc giám sát của báo chí - truyền thông đối với hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính được thực hiện thông qua: *Một là*, việc cung cấp thông tin của người dân cho báo chí<sup>(18)</sup> các cơ quan nhà nước, chủ thể có thẩm quyền có trách nhiệm cung cấp các thông tin liên quan đến đơn thư phản ánh, kết quả giải quyết kiến nghị, khiếu nại, tố cáo thông qua các hình thức trả lời phỏng vấn, họp báo, trả lời bằng văn bản, đăng tải lên cổng thông tin điện tử, □ thông qua quy định này, cơ quan báo chí có quyền đề nghị chủ thể có thẩm quyền trong giải quyết khiếu nại, tố cáo cung cấp thông tin, tài liệu, nội dung vụ việc, kết quả giải quyết khiếu nại, tố cáo mà báo chí tiếp nhận từ người dân. *Hai là*, tiếp nhận, xử lý tố cáo do cơ quan báo chí, cơ quan, tổ chức, cá nhân có thẩm quyền chuyển

đến. *Ba là*, thông qua việc trả lời trên báo chí, người đứng đầu cơ quan báo chí có quyền yêu cầu cơ quan tổ chức, cá nhân có thẩm quyền trả lời vấn đề mà công dân nêu ra trên báo chí<sup>(19)</sup> trong đó có bao gồm cả nội dung về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

Nhìn chung, việc kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính đã được quy định khá đầy đủ trong các văn bản pháp luật, tuy nhiên để đảm bảo hiệu quả hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính đòi hỏi một số giải pháp điều chỉnh để hoàn thiện hơn nữa việc kiểm soát về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

### 3. Một số kiến nghị nhằm hoàn thiện kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính

*\* Hoàn thiện kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính từ bên trong bộ máy nhà nước*

Đối với hoạt động giám sát từ phía hệ thống các cơ quan quyền lực, cần mở rộng nội dung giám sát bao gồm cả hoạt động của các cá nhân, cơ quan có thẩm quyền liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính, về giám sát văn bản nên có cả văn bản là các quyết định hành chính cá biệt. Để thực hiện được hoạt động giám sát thì ngoài việc quy định thẩm quyền giám sát còn phải trang bị kỹ năng, phương tiện giám sát hiệu quả trong đó quan trọng là nâng cao trình độ năng lực giám sát của đại biểu đặc biệt là các đại biểu chuyên trách vì quy định dù đầy đủ, công cụ, cơ chế đảm bảo nhưng người thực hiện hoạt động giám sát không có năng lực hoặc hoạt động kiểm soát xung đột công vụ không tốt thì hiệu quả giám sát không như mong đợi. Bên cạnh đó cần đưa ra tiêu chí giám sát cụ thể giúp dễ đánh giá hiệu quả kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính và xác định vấn đề để thực hiện điều chỉnh phù hợp.

Đối với giám sát từ phía cơ quan xét xử, Tòa án cần độc lập cơ cấu tổ chức với địa phương, không nên duy trì hai cấp TAND cấp huyện và tỉnh vì đây là hai cấp tòa tiếp nhận và giải quyết ban đầu với vụ án hành chính. Tuy nhiên việc gắn với địa phương khiến hiệu quả xử lý không như kỳ vọng. Do đó, cần có những cấp tòa án độc lập tổ chức với địa phương mới đảm bảo hiệu lực cho các yêu cầu từ tòa án đến cơ quan hành chính, nhất là khi xét xử các vụ án hành chính liên quan đến các quyết định hành chính, hành vi hành chính của người có thẩm quyền có liên quan

đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

*\* Hoàn thiện kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính từ các thiết chế bên ngoài bộ máy nhà nước*

Đối với hoạt động giám sát với tổ chức đảng và đảng viên. Cần tăng cường sự lãnh đạo của Đảng trong thực hiện nghiêm túc, nhất quán các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước có liên quan đến công tác tiếp dân, giải quyết khiếu nại tố cáo. Cấp ủy, chính quyền, đoàn thể các cấp phải đặc biệt quan tâm đến hoạt động tiếp dân, giải quyết kịp thời, đúng quy định những kiến nghị, khiếu nại, tố cáo của công dân, đẩy mạnh phát huy dân chủ cơ sở kết hợp với tăng cường kỷ cương, ngăn ngừa tình trạng khiếu nại, tố cáo vượt cấp hoặc không đúng quy định gây mất an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội. Tăng cường trách nhiệm người đứng đầu trong chỉ đạo và triển khai điều hành việc thực hiện hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính. Nghiêm túc xử lý những cá nhân, tổ chức vi phạm khi có kết luận, không bao che, tránh né, đùn đẩy trách nhiệm, viện lý do làm ảnh hưởng đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính và hiệu quả lãnh đạo của Đảng, giảm sút lòng tin của Nhân dân. Thống nhất lãnh đạo các cơ quan nhà nước, các tổ chức, đoàn thể trong thực hiện đúng các quy định về hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

Về hoạt động giám sát, phản biện xã hội từ Mặt trận Tổ quốc với vai trò đại diện dân chủ cơ sở, tiếng nói của người dân và các tổ chức chính trị xã hội - nghề nghiệp cần tích cực thực hiện hoạt động phản biện xã hội đối với các quy định pháp luật về khiếu nại hành chính, tố cáo và các quy định liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính; đưa nội dung giám sát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính vào hoạt động thường xuyên vừa đảm bảo trật tự, kỷ cương của Nhà nước vừa đảm bảo quyền, lợi ích chính đáng của các chủ thể có liên quan. Để đạt được mục tiêu này, Mặt trận Tổ quốc cần có các hoạt động thực tế ghi nhận phản ánh từ người dân, làm cầu nối giữa Nhà nước với Nhân dân, vừa giúp phát huy dân chủ, vừa giúp phổ biến quy định, góp ý kiến hoàn thiện quy định hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính.

Về báo chí - truyền thông, báo chí phải là kênh thông tin kết nối giữa người dân và Nhà nước, tuyên truyền quy định pháp luật, vận động người dân thực

hiện đúng quy định pháp luật về giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính. Do đó, để nâng cao vai trò của báo chí, cần nâng cao sự hiểu biết quy định pháp luật của các cơ quan báo chí, đẩy mạnh hoạt động tiếp công dân, thu thập thông tin, đơn thư phản ánh của các cơ quan báo chí đặc biệt liên quan đến hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính. Bên cạnh đó cần có các hoạt động vinh danh xứng đáng các nhà báo tham gia tích cực vào viết bài, điều tra, phối hợp và kiểm soát hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo hành chính, phòng chống tham nhũng, tiêu cực trong hoạt động quản lý nhà nước./.

(1) Nguyễn Hữu Hải (2014), *Cơ sở lý luận và thực tiễn về hành chính nhà nước*, Nxb. Chính trị quốc gia, tr.177

(2) P.Weil, *Le droit administrative* (5e éd.), Paris, Presses universitaires de France, (1973), p.44.

(3) Điều 2 Hiến pháp 2013.

(4) Khoản 3 Điều 2 Hiến pháp 2013.

(5) Khoản 1 Điều 2 Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân năm 2015

(6) Điều 4 Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân.

(7) Điều 57, Điều 66, Điều 76 Luật Hoạt động giám sát của Quốc hội và Hội đồng nhân dân

(8), (9) Xem Điều 20, Điều 21 Luật Tiếp công dân 2013.

(10) Xem Quyết định số 46-QĐ/TW ngày 01 tháng 11 năm 2011 của Ban chấp hành Trung ương về hướng dẫn thực hiện các Quy định về công tác kiểm tra, giám sát và kỷ luật của Đảng trong chương VII và chương VIII điều lệ Đảng khóa XI.

(11) Quy định số 22-QĐ/TW ngày 28 tháng 7 năm 2021 của Ban chấp hành Trung ương quy định về công tác kiểm tra, giám sát và kỷ luật của Đảng

(12) Chỉ thị số 35-CT/TW ngày 15/4/2014 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo.

(13) Xem Quy định số 11-QĐ/TW ngày 18/02/2019 của Bộ Chính trị về trách nhiệm của người đứng đầu cấp ủy trong việc tiếp dân, đối thoại trực tiếp với dân và xử lý phản ánh, kiến nghị của dân.

(14) Điều 32, Điều 33 Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

(15) Điều 47 Luật Tố cáo năm 2018.

(16) Điều 18 Luật Mặt trận tổ quốc 2015; Điều 66 Luật Khiếu nại 2011.

(17) Nghị quyết liên tịch số 403/2017/NQLT-UBTVQH14-CP-ĐCTUBTWMTTQVN quy định chi tiết về hình thức giám sát, phản biện xã hội của Mặt trận tổ quốc Việt Nam.

(18) Điều 38 Luật Báo chí.

(19) Điều 39 Luật Báo chí.